

اجرای موفق طرح‌های ملی پارساها کاوش عوامل

بهروز رسولی*

دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک)

مهدی علیپور حافظی

دکتری علم اطلاعات و دانش‌شناسی؛ مدرس مدعو گروه علم
اطلاعات و دانش‌شناسی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی
دانشگاه علامه طباطبائی

سام سلیمانی

دکتری نظام‌های اطلاعاتی کسب و کار
استادیار دانشگاه کسب و کار «ناینرود»

پذیرش: ۹۵/۰۸/۱۲

دریافت: ۹۵/۰۵/۲۷

چکیده:

طرح‌های ملی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های الکترونیکی (پارساها) از کارآمدترین کانال‌ها برای فراهم کردن دسترسی پایان‌نامه‌ها و رساله‌ها (پارس‌ها) به شمار می‌آیند. برای راه‌اندازی و نگهداری چنین طرح‌هایی، آگاهی مدیران از «عوامل حیاتی موفقیت» طرح‌ها ضروری است. «عوامل حیاتی موفقیت» مسائلی هستند که برای شکوفایی طرح‌ها لازم و زمینه‌ساز موفقیت هستند. هدف از این مقاله شناسایی چنین عواملی است که می‌توانند بر موفقیت طرح‌های ملی پارساها تأثیر چشم‌گیر داشته باشند. روش استفاده شده در این پژوهش «مرور نظام‌مند نوشته‌ها» است. فرایندی که برای مرور نظام‌مند انتخاب شد، فرایندی است که توسط «کوکرین» پیشنهاد شده است. پس از بازبینی ۶۳۵ مقاله بازیابی شده از پایگاه‌های کتابشناختی رایج انگلیسی زبان و ۴۹۱ مقاله مستخرج از سمینارهای مرتبط با پارساها طی دوره‌های گوناگون، نمونه‌ای شامل ۶۷ مدرک برای مطالعه تمام‌متن و تحلیل‌های بیشتر گردآوری شد. پس از دسته‌بندی عوامل حیاتی موفقیت، چارچوبی پنج‌بعدی پیشنهاد شده که شامل عواملی چون مدیریت و سازمان، مشارکت، خدمات، محتوا، و مسائل فنی است. هرکدام از ابعاد این چارچوب خود در بر دارنده عوامل کلیدی متغیرهایی هستند که به نظر می‌رسد نقش مهمی در موفقیت طرح‌های ملی پارساها دارند. ارتباط این ابعاد،

فصلنامه علمی پژوهشی
پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران
شاپا(چاپی) ۸۲۲۳-۲۲۵۱
شاپا(الکترونیکی) ۸۲۳۱-۲۲۵۱
نمایه در SCOPUS، LISA و ISC
<http://jlist.irandoc.ac.ir>
دوره XX | شماره X | صص XX-XX
۱۳XX X

نوع مقاله: مروری

به این مقاله به شکل زیر استناد کنید:

دورن متن:

رسولی، بهروز، علیپور حافظی، و سلیمانی. زودآیند

در فهرست منابع:

رسولی، بهروز، علیپور حافظی، مهدی، و سلیمانی،

سام. زودآیند. اجرای موفق طرح‌های ملی

پارساها. پژوهشنامه پردازش و مدیریت اطلاعات.

(دسترسی در <http://jipm.irandoc.ac.ir>)

روزنامه/سال)

که می‌تواند بر موفقیت طرح‌ها تأثیرگذار باشد، نیز در این مقاله تشریح شده است. این اولین پژوهشی است که به دنبال شناسایی عوامل حیاتی موفقیت در سامانه‌های دسترسی پایان‌نامه‌ها و رساله‌های الکترونیکی است. با آگاهی از عوامل حیاتی موفقیت، حامیان و مدیران طرح‌های ملی پارساها امکان دستیابی به اهدافشان را دارند، تصمیم‌های حیاتی سنجیده‌تری خواهند گرفت، و منابع لازم برای اجرا و نگهداری طرح‌ها را به درستی تخصیص خواهند داد.

کلیدواژه‌ها: پایان‌نامه‌ها و رساله‌های الکترونیکی، عوامل حیاتی موفقیت، مرور نظام‌مند نوشته‌ها، طرح‌های ملی پارساها. با فونت

*پدیدآور رابط rasouli@students.irandoc.ac.ir

۱. مقدمه

بدون شک مدیران طرح‌های ملی پارساها به هدف موفقیت آنها از جوانب گوناگون چنین طرح‌هایی را راه‌اندازی می‌کنند و آن‌گونه که «تپر»^۱ و «کریمر»^۲ (۲۰۰۲) اشاره می‌کنند، «هدف بیشتر طرح‌ها [در کسب موفقیت] مشابه است، تغییرات فرایندی بر موفقیت بلند - مدت آن تأثیرگذار است» (ص ۶۱).

در اصطلاح‌شناسی حوزه مدیریت، «عوامل حیاتی موفقیت»^۳ مفهومی است در بردارنده متغیرهای مهم گوناگونی که بر موفقیت یک پدیده تأثیرگذار هستند. از دهه ۱۹۶۰ پژوهشگران و دانشگاهیان به کاوش عوامل حیاتی موفقیت در حوزه‌های گوناگون پرداخته‌اند؛ «دانیل» (۱۹۶۱) نخستین پدیدآوری بود که از این اصطلاح در مقاله خود در مجله «اچ.بی.آر.»^۴ نام برد. از آن زمان تا کنون بسیاری از پژوهشگران سعی کرده‌اند بگویند مفهوم «عوامل حیاتی موفقیت» به چه

¹ Teper

² Kraemer

³ critical success factor (CSF)

⁴ Harvard Business Review

معناست، اما به نظر می‌رسد تعریفی که «راکارت»^۱ ارائه کرده جامع‌تر و پر استنادتر از تعاریف دیگر است. «راکارت» (۱۹۷۹) در تعریف عوامل حیاتی موفقیت می‌گوید:

«[عوامل حیاتی موفقیت] چند حوزه محدود هستند که اگر به آنها توجه شود موفقیت عملکرد رقابتی سازمان را تضمین می‌کنند. این عوامل از جمله مسائلی کلیدی هستند که باید درست پیش بروند تا سازمان شکوفا شود. اگر عملکرد سازمان در این زمینه‌ها ضعیف باشد تلاش سازمان طی یک دوره زمانی نتایج دلخواه سازمان را در بر نخواهد داشت» (ص ۸۵).

آشکار است که این حوزه‌ها نیازمند توجه مدیران ارشد هستند تا مسیر موفقیت هموار شود. البته عوامل حیاتی موفقیت نخست به عنوان رویکردی برای تعیین نیازهای کلیدی اطلاعاتی مدیران ارشد مطرح شد (Rockart 1979)، اما در سال‌های اخیر این مفهوم برای اهداف گوناگونی - مانند ارزیابی عملکرد، تعیین نیازمندی‌های اطلاعاتی، سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی، و غیره - به کار گرفته شده است (Peffer et al. 2003).

با آن که عوامل حیاتی موفقیت مفهومی است که بسیار استفاده می‌شود، اما هنوز جای پرسش در این زمینه باقی است، «موفقیت به چه معنا است؟» با آن که «موفقیت» احتمالاً می‌تواند از رویکردهای گوناگون متفاوت و گسترده تعریف شود، اما اغلب آن را بر پایه مأموریت و اهداف نظام / شرکت / سازمان / برنامه / طرح خاصی اندازه‌گیری می‌کنند. از آنجا که نخستین هدف طرح‌های ملی پارساها - به ویژه آن که بسیاری از آنها به جنبش دسترسی آزاد پیوسته‌اند - انتشار پژوهش‌های دانشجویان است، می‌توان استنباط کرد این «استفاده» از سامانه‌ها توسط کاربران گوناگون (مانند دانشجویان، اساتید، پژوهشگران، سیاست‌گذاران، صنعت‌گران، و غیره) است که موفقیت چنین طرح‌هایی را تعیین می‌کند. برای مثال، زمانی که «وانگ»^۲، «بالیک»^۳، و «مویومبا»^۴ (۲۰۱۴) می‌خواند ثابت کنند که طرح پارساهای «دانشگاه ایالتی ایندیانا» موفق بوده، در پژوهش خود به معیار «شمار بازدیدها در سال» اشاره می‌کنند (ص ۲۴۴). با این حال، طرح‌های ملی پارساها در صدد هستند تا پارس‌های یک کشور را گردآوری کنند، از سرمایه فکری یک ملت محافظت کنند، بر جوامع هدف خود تأثیرگذار باشند، به سیاست‌گذاران در تصمیم‌گیری در حوزه‌های علم و پژوهش کمک کنند. بنابراین، سنجش میزان موفقیت طرح‌ها بر پایه اهداف مورد نظرشان و همچنین کاوش عواملی که می‌توانند بر این موفقیت تأثیرگذار باشند دارای اهمیت است.

با آن که چندین پژوهش درباره الزامات راه‌اندازی طرح‌های پارساها در سطح سازمانی انجام شده، دانشی پیرامون عوامل حیاتی موفقیت برای توسعه و نگهداری طرح‌های ملی در دست نیست.

¹ Rockart

² Wang

³ Bulick

⁴ Muyumba

از این رو، مقاله حاضر به هدف پر کردن این شکاف نوشته شده و در صدد است عوامل حیاتی موفقیت طرح‌های ملی پارساها - به عنوان گونه خاصی از طرح‌های پارساها - را شناسایی کند، عواملی که برای اجرا و ادامه این طرح‌ها اجتناب‌ناپذیر به نظر می‌رسند.

۲. مرور نوشته‌ها

عوامل حیاتی موفقیت در بسیاری زمینه‌ها به کار گرفته شده است: برای مثال، در حوزه آموزش (Volery and Lord 2000)، مدیریت دانش (Yew Wong 2005)، ساخت و ساز (Sanvido et al. 1999)، اینترنت اشیا (Solaimani et al. 2013)، و سلامت و بهداشت (Ben-Zion, Pliskin, and Fink 2014). اما این مفهوم بیشتر در حوزه مدیریت مطالعه می‌شود و در حوزه‌هایی مانند علم اطلاعات و دانش‌شناسی چندان رایج نیست. طبق مدارک نمایه‌شده در پایگاه نمایه‌سازی «اسکوپوس»^۱ پژوهشگران حوزه کسب و کار و مدیریت بیشتر علاقه‌مند به پژوهش در زمینه عوامل حیاتی موفقیت هستند،^۲ پس از این حوزه، علوم رایانه و علوم مهندسی مدارک بیشتری در این زمینه منتشر کرده‌اند. دور از ذهن نبود که با جستجوی پایگاه «لیستا»^۳ تنها ۴۰ مدرک پیرامون عوامل حیاتی موفقیت بازیابی شد. با این حال، طی دهه گذشته پژوهشگران حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی سعی کرده‌اند عوامل حیاتی موفقیت در موضوع‌های گوناگون را کاوش کنند. برای مثال، عوامل حیاتی موفقیت مدیریت دانش (Chung et al. 2007, Kimble and Bourdon 2008, Lehner and Haas 2010, Mohaghar et al. 2013, Saniah Sulaiman et al. 2013, Sedighi et al. 2015)، اشتراک منابع (Alidousti et al. 2008)، مدیریت مراکز اطلاع‌رسانی (Alwis and Fühles- 1988، Magal and Carr 1988، Ubach 2010)، استفاده از منابع اطلاعاتی الکترونیکی (Millawithanachchi 2012)، دروازه‌های اطلاعاتی کتابخانه‌ها (Calhoun et al. 1999)، مدیریت کیفیت اطلاعات (Baškarada and Koronios 2014)، کتابخانه‌های دیجیتالی (Lagzian et al. 2013)، واسپارگاه‌های سازمانی (Lagzian et al. 2015، Westell 2006، Thibodeau 2007، Shearer 2003، Cassella 2010)، و سامانه‌های اطلاعاتی (Chow and Wai On 2009، Zhou 2011، Rahnvard and Gholami 2012، Ben-Zion et al. 2014).

افزون بر این، پژوهشگران حوزه علم اطلاعات و دانش‌شناسی کوشیده‌اند عوامل حیاتی موفقیت بر مخازن و واسپارگاه‌های سازمانی را جستجو کنند (برای مثال: Lihitkar and Lihitkar 2014، Westell 2006، Giesecke 2011، Shearer 2003، Thibodeau 2007، Cassella 2010) که می‌تواند موضوع مرتبطی با بحث این مقاله باشد. اگرچه هر کدام از پژوهش‌ها عواملی را برجسته

¹ Scopus: June 01, 2015; TITLE-ABS-KEY ("critical success factor*")

^۲ شمار ۱۸۰۰ مدرک از ۴۸۷۰ مدرک در این حوزه دسته‌بندی شده است.

³ Library, Information Science & Technology Abstracts (LISTA)

کرده‌اند، اما «لگزیان»^۱، «ابریزا»^۲، و «وی»^۳ (۲۰۱۵) مرور نظام‌مندی در این زمینه انجام دادند و ۴۶ متغیر تأثیرگذار در این باره را در شش عامل فراگیر (مدیریت، خدمات، فناوری، خودآرشیوی، افراد، و منابع) دسته‌بندی کردند. آنها عوامل حیاتی موفقیت کتابخانه‌های دیجیتال را نیز بررسی کردند و در نهایت به شش عامل فراگیر رسیدند (انگیزش، منابع، افراد، فرایندها، موقعیت، و زمان) که ۳۶ متغیر را پوشش می‌دادند.

اگرچه در حوزه پارساها تا کنون پژوهشی انجام نشده که به صورت مستقیم بر عوامل حیاتی موفقیت تمرکز کند، اما مطالعه‌هایی وجود دارند که به عوامل موفقیت طرح‌های سازمانی اشاره کرده‌اند. جدول یک دربردارنده عوامل مهمی است که می‌توانند موفقیت طرح‌های سازمانی را تحت تأثیر قرار دهند.

جدول ۱. عوامل مؤثر بر موفقیت طرح‌های سازمانی پارساها

عوامل	پدیدآور(ان)
همکاری‌های درون و برون سازمانی (همکاری با بخش‌های گوناگون در یک سازمان و همچنین با سازمان‌های دیگر)	Feuer 2014, Jewell et al. 2006, Early and Taber 2010, Baro et al. 2014, Li et al., 2014 Perrin et al. 2015
حفاظت	Alemneh and Hartsock 2014, Teper and Kraemer 2002, Wolverton et al. 2009, Lippincott 2006, Perrin et al. 2015
دسترسی (آزاد)	Alemneh and Hartsock 2014, Lippincott 2006, Shuto et al. 2014, Ubogu 2001
مدیریت منابع اطلاعاتی	Alemneh and Hartsock 2014
سخت‌افزار، نرم‌افزار، و خدمات فنی	Ian 2007, Edminster and Moxley 2002, Mikeal et al. 2009, Wolverton et al. 2009, Lippincott 2006, Potvin and Thompson 2016

¹ Lagzian

² Abrizah

³ Wee

Ian 2007, Teper and Kraemer 2002, Wolverton et al. 2009, Lippincott 2006	سیاست‌ها
Ian 2007, Teper and Kraemer 2002, Wolverton et al. 2009	گردش کار
Ian 2007, Copeland and Penman 2004, Ratanya 2010	کپی‌رایت
Carbery 2009, Mikeal et al. 2009	دانشجویان و اساتید
Schöpfel 2013a, Fox et al. 1997b	کیفیت محتوا
Schöpfel 2013a	برنامه‌راهبردی
Edminster and Moxley 2002, Mikeal et al. 2009, Wolverton et al. 2009	ارتباط با دانشجویان، اساتید، و سیاستگذاران
Edminster and Moxley 2002, Wolverton et al. 2009	منابع انسانی
Mikeal et al. 2009, Schöpfel and Soukouya 2013	مشارکت ذینفعان و حمایت سازمانی
Mikeal et al. 2009, Wolverton et al. 2009	جریان کار اسناد
Mikeal et al. 2009	کنترل هویت
Teper and Kraemer 2002, Schöpfel and Soukouya 2013	برنامه‌ریزی طرح
Teper and Kraemer 2002, Lippincott 2006	هزینه‌ها
Schöpfel and Soukouya 2013	بودجه و تأمین اعتبار
Schöpfel and Soukouya 2013	بازاریابی و آگاهی‌رسانی
Schöpfel and Soukouya 2013	سامانه و زیرساخت‌های سازمانی
Lippincott 2006	استانداردها

Feuer 2014, Li et al. 2014	نوآوری و رویکرد ریسک‌پذیری
Li et al. 2014	انعطاف‌پذیری

«فاکس»^۱، «هال»^۲، و «کیپ»^۳ (۱۹۹۷a) را فراتر از سطوح سازمانی و ملی پارسا گذاشته‌اند و دربارهٔ یک طرح جهانی پارساها - مانند «ان.دی.ال.تی.دی.»^۴ - می‌گویند: موفقیت چنین طرح‌هایی وابسته به تطبیق راهبردهای حساس، استانداردهای مناسب، مسئلهٔ تعامل‌پذیری، و مسائل اجتماعی است. از دیگر سو، «ماترو - بهیتسا» و «لوی» فراهم کردن تمام - متن مدارک را مسئله‌ای می‌دانند که می‌تواند موفقیت بلند - مدت طرح «داتاد»^۵ را تضمین کند (Ubogu, 2001) که یک طرح منطقه‌ای پارساها به شمار می‌آید.

به طور خلاصه، به نظر می‌رسد پژوهشگران حوزهٔ علم اطلاعات و دانش‌شناسی که عوامل موفقیت طرح‌های پارساها را کاوش کرده‌اند، بیشتر بر مسائل فنی تمرکز داشته‌اند تا حوزه‌های مدیریتی، فرهنگی، و اجتماعی. بر پایهٔ جدول ۱، (حداقل) ۲۴ عامل وجود دارد که می‌توانند موفقیت پارساها را تضمین کنند. در میان این عوامل، پژوهشگران تأکید ویژه‌ای بر مسائل فنی، حفاظت، حقوق مالکیت فکری، دسترسی، و همکاری میان گروه‌های ذینفع در طرح پارساها داشته‌اند.

۳. روش‌شناسی پژوهش

هدف اصلی این پژوهش کاوش عوامل حیاتی موفقیت اجرای طرح‌های ملی پارساها بوده است. برای دستیابی به این هدف، پژوهشگران اقدام به انجام مرور نظام‌مند نوشته‌های مرتبطی کرده که بر عوامل مؤثر بر موفقیت طرح‌های پارساها تمرکز داشته‌اند. برای انجام مرور نظام‌مند، از فرایند پیشنهاد شده در «دستنامهٔ کوکرین برای مرور نظام‌مند»^۶ پیروی شده است (جدول ۲) (Higgins and Green 2011). پژوهشگران مدارک احتمالاً مرتبط را با جستجوی عبارت «electronic theses and dissertations» در پایگاه‌های برجستهٔ کتابشناختی بازیابی کرده‌اند (جدول ۳).

جدول ۲. فرایند مرور نظام‌مند

¹ Fox

² Hall

³ Kipp

⁴ Networked Digital Library of Theses and Dissertations (NDLTD)

⁵ Database of African Theses and Dissertations (DATAD)

⁶ Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions

← پرسش پژوهش: عوامل کلیدی موفقیت اجرای طرح‌های ملی پارساها کدامند؟

← ← جستجوی نوشته‌ها: جستجوی عبارت مناسب ("*electronic theses and dissertation" OR

"*electronic thesis and dissertation") در عنوان، چکیده، و کلیدواژه تا تاریخ اول ژوئن ۲۰۱۶ از

طریق پایگاه‌های کتاب‌شناختی مرتبط (Library Science Database, Web of Science, Scopus,)

(LISTA, and LISA) و «سینارهای ای.تی.دی.»^۱ در سال‌های متفاوت.

← ← گزینش پژوهش‌ها: گزینش مقاله‌های منتشر شده در نشریه‌های علمی و سینارهای ای.تی.دی. و فصل‌های

نوشته شده در کتاب‌های دانشگاهی که احتمالاً به موضوع این مقاله مرتبط بوده‌اند.

← ← ← تجزیه و تحلیل داده‌ها: تحلیل داده‌ها از طریق شماهای دسته‌بندی.

← ← ← ارائه یافته‌ها: عوامل حیاتی موفقیت در جدول‌های مناسب ارائه شده‌اند.

← ← ← ← بحث درباره یافته‌ها و جمع‌بندی.

علاوه بر پایگاه‌های کتاب‌شناختی، سینارهای «ای.تی.دی.» نیز منابع ارزشمندی بودند که احتمالاً به موضوع بحث این مقاله مرتبط می‌شدند؛ در حالی که پژوهش‌های ارائه شده در این سینارها در پایگاه‌های کتاب‌شناختی مرسوم نمایه‌سازی نمی‌شوند. از این رو، بیشتر این مقاله‌ها با بازدید از وبگاه‌های سینارها در سال‌های گوناگون بازیابی شد. جدول سه شمار مدارک بازیابی شده از طریق این سینارها و پایگاه‌های کتاب‌شناختی را ارائه می‌دهد.

جدول ۳. جستجوی نوشته‌ها و رکوردهای بازیابی شده

پایگاه‌ها	فرمول جستجو	شمار رکوردها
Library Science Database (ProQuest)	all("electronic theses and dissertation*") OR all("electronic thesis and dissertation*")	81
Web of Science (Indexes: SCI-EXPANDED, SSCI, A&HCI, CPCI-S, CPCI-SSH, BKCI-S, BKCI-SSH, ESCI)	TOPIC: ("electronic theses and dissertation*") OR TOPIC: ("electronic thesis and dissertation*")	79
Scopus	(TITLE-ABS-KEY ("electronic theses and dissertation*") OR TITLE-ABS-KEY ("electronic thesis and dissertation*"))	162
LISTA - Library,	TI ("electronic theses and dissertation*" OR	183

¹ International Symposium on Electronic Theses and Dissertations

Information Science & Technology Abstracts (EBSCO)	"electronic thesis and dissertation*" OR SU ("electronic theses and dissertation*" OR "electronic thesis and dissertation*" OR AB ("electronic theses and dissertation*" OR "electronic thesis and dissertation*" OR KW ("electronic theses and dissertation*" OR "electronic thesis and dissertation*"))	
LISA - Library & Information Science Abstracts (ProQuest)	ab(("electronic theses and dissertation*" OR "electronic thesis and dissertation*")) OR ti(("electronic theses and dissertation*" OR "electronic thesis and dissertation*")) OR su(("electronic theses and dissertation*" OR "electronic thesis and dissertation*"))	130
Retrieved studies presented in ETDs symposiums	-	491

نمودار ۱. جستجوی نوشته‌ها و رکوردهای بازیابی شده

بر پایه نمودار یک، ۶۳۵ رکورد از طریق کاوش پایگاه‌های کتابشناختی بازیابی شد. این رکوردها بارگذاری و در یک پایگاه محلی در نرم‌افزار «اندنوت»^۱ درون‌دهی شد. از آنجا که رکوردها از پایگاه‌های گوناگون بازیابی شده بودند احتمال وجود رکوردهای تکراری وجود داشت؛ بنابراین رکوردهای تکراری حذف و در نهایت ۲۳۹ رکورد منحصربه‌فرد باقی ماندند. افزون بر این، ۴۹۱ رکورد نیز از طریق کاوش سمینارهای «ای.تی.دی.» شناسایی شدند و در نرم‌افزار «اکسل» درون‌دهی شدند. پس از بررسی اجمالی نوشته‌ها بر پایه پرسش پژوهش (عوامل موفقیت مؤثر بر طرح‌های پارساها)، ۸۷ رکورد از پایگاه‌ها و ۶۸ رکورد از طریق سمینارها برای

¹ EndNote X7

مطالعه تمام - متن گزینش شدند. از بین این رکوردها، ۶۷ مقاله (۴۵ رکورد از پایگاه‌ها و ۲۲ رکورد از سمینارها) به عنوان نمونه نهایی گزینش و تحلیل‌های بیشتر روی آنها انجام شد. در نهایت عوامل کلیدی موفقیت از ۳۳ مدرک استخراج شدند.

در گام بعدی، یعنی تجزیه و تحلیل داده‌ها از طریق شماهای دسته‌بندی، تمام عوامل حیاتی موفقیت احتمالی (کُد) در دسته‌های گوناگون (تم^۱) طبقه‌بندی شدند. دو مدل عوامل حیاتی موفقیت که توسط «لکزینان»، «ابریزا»، و «وی» در پژوهش‌های پیشین (۲۰۱۳، ۲۰۱۵) پیشنهاد شده بودند، به عنوان چارچوب اولیه دسته‌بندی عوامل در نظر گرفته شدند. این مدل‌ها در حوزه‌های واسپارگاه‌های سازمانی و کتابخانه‌های دیجیتال مطرح شده و بنابراین به موضوع این مقاله تا حدودی مرتبط بودند. با این حال، طی فرایند دسته‌بندی و تم‌بندی داده‌ها، پژوهشگران تم‌هایی را بی‌ربط تشخیص داده و حذف کرده‌اند، برخی تم‌ها را تغییر داده، و برخی نیز اضافه کرده‌اند تا عوامل شناسایی شده به خوبی در طبقه مناسب قرار گیرند. اگرچه فرایند و رویه انجام این پژوهش تا حدودی می‌تواند اعتبار و روایی چارچوب پیشنهادی را تضمین کند، اما برای اعتبار بیشتر و نهایی کردن این چارچوب پژوهش‌های بیشتری مورد نیاز است.

۴. یافته‌ها و بحث

برای دستیابی به هدف پژوهش، تجزیه و تحلیل رکوردهای بازیابی شده انجام شد. بر پایه مرور نوشته‌ها، عوامل گوناگونی هستند که بر اجرای موفق طرح‌های ملی پارساها تأثیر می‌گذارند. پس از یک فرایند رفت و برگشتی، پژوهشگران مدل «میسکات» را برای دسته‌بندی عوامل حیاتی موفقیت طرح‌های ملی پیشنهاد می‌کنند. «میسکات» شامل پنج بعد فراگیر، یعنی مدیریت و سازمان، مشارکت، خدمات، محتوا، و مسائل فنی می‌شود. تعاریف هر کدام از این ابعاد در جدول چهار ارائه شده است.

جدول ۱. تعاریف ابعاد تشکیل دهنده مدل «میسکات»

عوامل	تعاریف
مدیریت و سازمان	بعد مدیریت و سازمان به فرایندهای حاکمیتی اشاره دارد که با نظارت امور یا افراد درگیر در یک طرح سروکار دارند. این بعد به معنای سازماندهی منابع برای دستیابی به مأموریت اهداف سازمانی است. وظایف مدیریتی (مانند برنامه‌ریزی، استخدام افراد، و غیره) در این بعد قرار می‌گیرند. برای مثال، جوانب مالی یک طرح نیز از چالش‌های اصلی در این بعد است که مدیر طرح باید با آنها سروکار

¹ Theme

	داشته باشد.
مشارکت	همکاری میان گروه‌های گوناگون برای اجرای طرح‌های ملی پارساها ضروری است. بعد مشارکت به همکاری و حمایت این گروه‌ها اشاره دارد که برای موفقیت چنین برنامه‌هایی بسیار مهم هستند. چالش اصلی در این بعد مربوط به مشارکت مؤسسه‌هایی است که به عنوان تأمین‌کننده محتوا در شبکه عمل می‌کنند.
خدمات	بعد خدمات به تدارک خدمات برای کاربران اشاره دارد. تدارک طیفی این خدمات ممکن است نیازمند اجرای فعالیت‌های اضافی باشد. برخی از این خدمات ارزش‌های افزوده‌ای هستند که در زمره خدمات اصلی طرح قرار نمی‌گیرند. به طور معمول، هرچه طیف خدمات گسترده‌تر باشد کاربران بیشتری جذب طرح خواهند شد.
محتوا	بعد محتوا درباره داده و منابع اطلاعاتی فراهم آمده برای کاربران بحث می‌کند. در این بعد، کیفیت محتوا از اهمیت ویژه‌ای برای موفقیت طرح برخوردار است. فعالیت‌هایی که کیفیت محتوا را افزایش می‌دهند در این بعد دسته‌بندی می‌شوند. طرح‌های پارساها باید دارای سیاست‌های شفاف درباره مجموعه‌ای از استانداردها و معیارهای گزینش و اعتباریابی محتوا باشند.
مسائل فنی	مسائل فنی طیف گسترده‌ای از ابزارها، مهارت‌ها، فعالیت‌ها، و غیره را در بر می‌گیرد که بیشتر به فناوری و علوم رایانه مرتبط می‌شوند. اغلب تکنیسین‌ها یا افرادی از علوم رایانه با مسائل مرتبط به این بعد سروکار دارند. مسائل فنی پایه راه‌اندازی پایگاه پارساها هستند. گردآوری محتوا از واسپارگاه‌های سازمانی، فرایندهای ثبت و سازماندهی داده‌ها، و دسترس‌پذیر کردن اطلاعات برای کاربر نهایی از جمله فعالیت‌های اصلی در این بعد هستند. مسائل فنی در گام‌های گوناگون اجرا و نگهداری طرح‌ها دخالت دارد، چون پایه چنین سامانه‌هایی فناوری‌های اطلاعاتی است.

نتایج مرور نظام‌مند نشان می‌دهد که مدل «میسکات» شامل ۴۵ متغیر و عامل حیاتی می‌شود که بر اجرای موفق طرح‌های ملی پارساها تأثیرگذار هستند. مسائل فنی با پوشش ۱۵ متغیر گسترده‌ترین بعد در مدل «میسکات» است؛ بعد مدیریت و سازمان (۱۳ متغیر)، محتوا (۱۰ متغیر)،

مشارکت (۴ متغیر)، و خدمات (۳ متغیر) نیز به ترتیب پس از مسائل فنی قرار دارند. تمامی این متغیرها به همراه نوشته‌های مرتبط در جدول ۵ آمده‌اند.

جدول ۲. عوامل مؤثر بر موفقیت طرح‌های سازمانی پارساها

پدیدآور(ان)	عوامل	
Ian 2007, Teper and Kraemer 2002, Wolverson et al. 2009, Lippincott 2006	سیاست‌ها	مدیریت و سازمان
Ian 2007, Teper and Kraemer 2002, Wolverson et al. 2009	رویه‌ها	
Teper and Kraemer 2002	هزینه‌ها	
Edminster and Moxley 2002, Wolverson et al. 2009	استخدام و منابع انسانی	
Rasuli et al. 2015, Anthony et al. 2007	مدل کسب و کار	
Mikeal et al. 2009	برندسازی	
Schöpfel and Soukouya 2013	بودجه و تأمین اعتبار	
Schöpfel 2013a	تعریف اهداف و راهبردها	
Teper and Kraemer 2002, Schöpfel and Soukouya 2013	برنامه‌ریزی	
Li et al. 2014	انعطاف‌پذیری	
Feuer 2014, Jewell et al. 2006, Early and Taber 2010, Baro et al. 2014, Li et al. 2014, Perrin et al. 2015	همکاری‌های درون و برون سازمانی	
Wolverson et al. 2009	گردش کار شفاف	
Feuer 2014, Li et al. 2014	نوآوری و ریسک‌پذیری	
Schöpfel and Soukouya 2013	آگاه کردن جوامع	مشارکت
Sale 2006	مشارکت دانشگاه‌ها و مؤسسه‌های آموزشی - پژوهشی	
Mikeal et al. 2009, Schöpfel and Soukouya 2013	درگیر کردن ذینفعان و سیاستگذاران	
Edminster and Moxley 2002, Mikeal et al. 2009, Wolverson et al. 2009, Carbery 2009	ارتباط با تأمین‌کنندگان محتوا (مؤسسه‌ها، دانشجویان، اساتید)	

Schöpfel 2013b	علم‌سنجی	خدمات
McCutcheon et al. 2008, Lippincott 2006	کنترل دستبرد ادبی	
Schöpfel 2013b	سایر خدمات ارزش افزوده (مانند پیمایش تأثیر پارساها، جستجوی پیشینه، و غیره)	
Alemneh and Hartsock 2014, Lippincott 2006, Shuto et al. 2014, Ubogu 2001	دسترسی (آزاد)	محتوا
Schöpfel 2013a, Edminster and Moxley 2002, Copeland and Penman 2004	فراداده	
Ian 2007, Copeland and Penman 2004, Ratanya 2010, Lavrenova et al. 2003	مالکیت فکری	
Schöpfel 2013a	گزینش	
Schöpfel 2013a	اعتبارسنجی	
Alemneh and Hartsock 2014, Teper and Kraemer 2002	حفاظت	
Schöpfel and Soukouya 2013	طبقه‌بندی	
Schöpfel and Soukouya 2013	نمایه‌سازی	
Alemneh and Hartsock 2014	مدیریت مجموعه	
Baccarne 2007, Perrin et al. 2015	تأخیر در انتشار	
Edminster and Moxley 2002, Yiotis 2008	سخت‌افزار	
Alemneh and Hartsock 2014, Teper and Kraemer 2002	قالب (فرمت)	
Alemneh and Hartsock 2014	انتقال و به‌روزآمدی	
Edminster and Moxley 2002, Copeland and Penman 2004, Yiotis 2008	نرم‌افزار (تناسب، کارآمدی، پایداری)	
Edminster and Moxley 2002	پشتیبان‌گیری	
Edminster and Moxley 2002	رابط کاربری	
Mikeal et al. 2009	معماری سامانه	
Mikeal et al. 2009, Schöpfel 2013a, Potvin and Thompson 2016, Copeland and Penman 2004	تعامل‌پذیری	
Mikeal et al. 2009	پلتفرم واسپارگاه	

Mikeal et al. 2009, Wolverton et al. 2009	جریان کار اسناد
Looi and Yeng 2003	مقیاس پذیری (قابلیت گسترش)
Looi and Yeng 2003, Lippincott 2006, Copeland and Penman 2004	امنیت
Looi and Yeng 2003, Copeland and Penman 2004, Edminster and Moxley 2002	جستجوپذیری
Looi and Yeng 2003, Copeland and Penman 2004	فضای ذخیره سازی
Lippincott 2006	استانداردها

مرور نوشته‌ها نشان داد که بعد مسائل فنی دارای متغیرهای بیشتری است، این به معنای آن است که جامعه دانشگاهی بر این بعد بیش از سایر ابعاد تمرکز کرده است. احتمالاً دلیل اصلی این مسئله آن است که بسیاری از پژوهشگران و توسعه‌دهندگان پارساها دارای زمینه‌ای فنی هستند و تصور می‌کنند که برخورداری از یک زیرساخت قدرتمند سخت‌افزاری و نرم‌افزاری می‌تواند موفقیت طرح‌ها را تضمین کند. افزون بر این، نخستین محرک پیدایش پارساها در دهه ۱۹۸۰ پیشرفت‌های فناوریانه بود، بنابراین عجیب نیست پدیدآوران در نظر و عمل به نسل نخست نوشته‌های این حوزه استناد کنند. البته که توسعه زیرساخت‌های فنی و استفاده از نرم‌افزارهای متناسب از مهمترین گام‌ها برای راه‌اندازی طرح پارساها هستند. از آنجا که طرح ملی پارساها در بر دارنده‌ی دارای‌های فکری راهبردی یک کشور هستند، امنیت و مقیاس‌پذیری این طرح‌ها با حمایت فضای مناسب ذخیره‌سازی برای گردآوری منابع اطلاعاتی دارای اهمیت بسیار است. همچنین، این طرح‌ها در صدد گردآوری پارس‌ها از مؤسسه‌های گوناگون با ویژگی‌های متفاوت هستند، بنابراین تعامل‌پذیری از امور کلیدی برای برقراری ارتباط با نظام‌های ناهمگون، استانداردهای گوناگون، و معماری‌های متفاوت است. در نهایت، کاربران باید بتوانند این پایگاه‌ها را به شکلی کارآمد جستجو کنند و به قالب‌های [یا فرمت‌های] محتوا دسترسی داشته باشند.

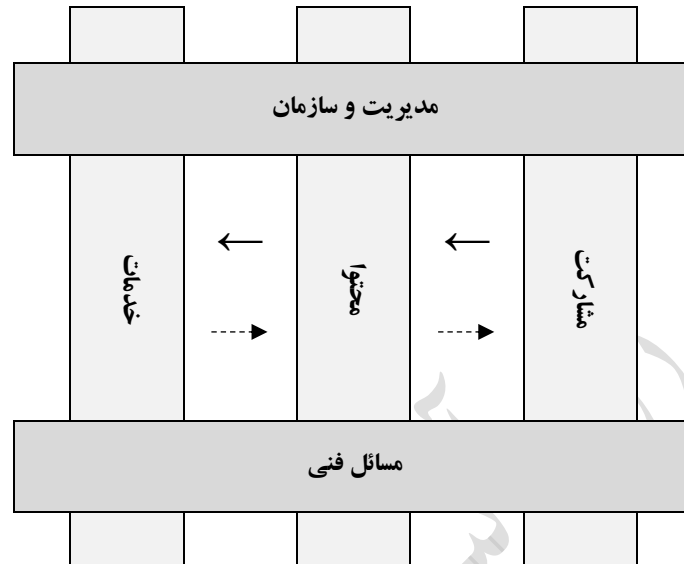
با این همه، در زمینه‌های مرتبط دیگر، مسائل فنی مهمترین عامل حیاتی برای موفقیت نیستند. برای مثال، «لگزیان»، «ابریزا»، و «وی» (۲۰۱۵) مدیریت را به عنوان مهمترین عامل حیاتی موفقیت واسپارگاه‌های سازمانی معرفی کرده‌اند. در حالی که در گام‌های اولیه‌ی اجرای طرح‌های

ملی پارساها مسائل فنی بسیار مهم هستند، این مسائل مدیریتی و سازمانی هستند که می‌توانند پایداری و زیست‌پذیری یک طرح را تضمین کنند. نظارت بر امور مالی، به همراه تعریف اهداف، برنامه‌ها، و رویه‌ها، و همکاری‌های راهبردی برای مدیریت طرح‌ها مهم هستند، به ویژه در سطح ملی. در سال‌های اخیر، همگام با افزایش چالش‌های پایداری و زیست‌پذیری طرح‌های پارساها، افراد بیشتری از دانشگاه و صنعت در مورد بعد مدیریت و سازمان صحبت می‌کنند.

از دیگر تم‌هایی که به عنوان عامل حیاتی موفقیت طرح‌های ملی پارساها از مرور نوشته‌ها استخراج شد بعد محتوا است که هسته و اسپارگه به شمار می‌آید. آشکار است که طرح‌های پارساها وابسته به فراهم‌آوری محتوا برای جوامع مخاطب خود هستند. با این حال، این کیفیت محتوا است که می‌تواند موفقیت طرح را تضمین کند. از آنجا که طرح ملی پارساها باید بتواند با سایر سامانه‌ها رقابت کند، کسب اطمینان از کیفیت محتوا و منابع اطلاعاتی ضروری به نظر می‌رسد. بنابراین یک طرح ملی باید سعی کند روی انتخاب، اعتبارسنجی، و انتشار پارساها نظارت داشته باشد. از مهمترین متغیرها در این بعد کپی‌رایت است که مسائل مربوط به آن باید قبل از راه‌اندازی طرح حل و فصل شود. حقوق مالکیت فکری زمانی چالش‌برانگیزتر می‌شود که محتوا از طریق یک طرح ملی «گردآوری» می‌شود، چون در این طرح‌ها مالکیت محتوا برای فرد/سازمان دیگری است.

با آن‌که در نوشته‌های دانشگاهی توجه کمتری به دو بعد دیگر مدل «میسکات» (یعنی مشارکت و خدمات) به عنوان عوامل حیاتی موفقیت شده، اما پرداختن به آنها برای اجرای موفقیت طرح ملی پارساها الزامی است. بدون مشارکت (تمامی) دانشگاه‌های و مؤسسه‌های آموزشی و پژوهشی در یک کشور، چگونه می‌توان ادعای اجرای یک طرح ملی داشت؟ برخی کشورها مشارکت در چنین طرحی را برای تمامی مؤسسه‌ها الزامی کرده‌اند (مانند ایران و هند)، اما برخی دیگر پیروی از یک برنامه داوطلبانه را در پیش گرفته‌اند (مانند انگلستان و کانادا). اگرچه هم موفقیت و هم شکست در دو رویکرد گزارش شده، اما به نظر می‌رسد کار بر روی مشوق‌هایی برای مشارکت بیشتر مؤسسه‌ها باید در دستور کار توسعه‌دهندگان و مدیران طرح‌های ملی پارساها قرار گیرد. برای مثال، ارائه خدمات منحصربه‌فرد و ارزشمند از مشوق‌هایی است که می‌تواند مؤسسه‌ها را به سمت مشارکت بیشتر سوق دهد. ارائه چنین خدماتی می‌تواند موجب توجه کاربران، سیاست‌گذاران، ذینفعان، و سایر سازمان‌های حامی نیز شود تا طرح را پشتیبانی کنند و سرانجام راه موفقیت آن را هموار کنند. در یک ساختار نظام‌مند، می‌توان روابط میان ابعاد

گوناگون مدل «میسکات» را نیز بررسی کرد.^۱

نمودار ۱. روابط میان پنج بعد مدل «میسکات»

بر پایه نمودار ۲، دو بعد اصلی مدل روی ردیف‌های افقی قرار گرفته‌اند: بعد مدیریت و سازمان و بعد مسائل فنی. بعد مدیریت و سازمان راهبر اصلی در اجرای طرح‌های ملی پارساها به شمار می‌آید. مسائلی که در این بعد مطرح می‌شود می‌تواند بر ابعاد دیگر به آسانی تأثیر بگذارد و به این ترتیب کل طرح را تحت تأثیر قرار دهد. برای مثال، سیاست خاصی که توسط مدیران در سطوح بالا تدوین می‌شود (برای مثال در سطح مدیران ارشد) می‌تواند تجهیزات فنی مورد نیاز، نحوه مشارکت، گردآوری محتوا، و میزان و کیفیت خدماتی که قرار است به کاربران نهایی ارائه شود را مشخص کند. در سر دیگر طیف بعد مسائل فنی وجود دارد که بستر اصلی یک طرح را تشکیل می‌دهد. مسائل فنی نخستین زیرساخت راه‌اندازی و اجرای طرح به شمار می‌آیند و ناکارآمدی آنها ابعاد دیگر را با چالش مواجه خواهد کرد.

ترتیب ابعادی که روی ستون‌های عمودی قرار دارند نشان می‌دهد که این سه بعد تا حد زیادی وابسته به همدیگر هستند. نخستین بعد در این راستا بعد مشارکت است که بدون آن آغاز طرح ملی پارساها امکان‌پذیر نیست. در گام نخست باید بتوان مشارکت گروه‌های گوناگون و مؤسسه‌ها را برای همکاری در یک طرح ملی جلب کرد. زمانی که این بعد با موفقیت پاسخ داده

^۱ روابط اشاره شده در چارچوب «میسکات» بر پایه «استنتاج منطقی» و با نظر پدیدآوران ترسیم شده است.

شد، این محتوا است که می‌تواند بر موفقیت طرح ملی تأثیرگذار باشد. محتوا درست در هسته اصلی طرح پارساها قرار دارد که تمامی ابعاد دیگر حول این محور تشکیل می‌شوند و در هدف نهایی طرح‌ها نیز دسترسی به این محتوا است. محتوای گردآوری شده خود پایه طراحی و تدارک خدمات خواهد شد. افزون بر این، پیکان‌هایی که با خط - چین نشان داده شده نشان دهنده آن است که طراحی خدمات می‌تواند بر محتوا تأثیرگذار باشد، یعنی به فراخور خدماتی که تدارک دیده می‌شوند ممکن است نوع محتوایی که گردآوری می‌شود را تعیین کند؛ همچنین میزان کیفیت محتوای گردآوری شده نیز می‌تواند بر میزان مشارکت تأثیرگذار باشد، یعنی احتمالاً هرچه محتوای گردآوری شده بیشتر باشد ذینفعان و مؤسسه‌ها تمایل بیشتری به مشارکت خواهند داشت.

۵. جمع‌بندی

اجرا و پیشرفت طرح‌های ملی پارساها می‌تواند به ساخت طرح جهانی پارساها کمک کند، که به نوبه خود موجب تسهیل اشتراک اطلاعات و نتایج پژوهشی از طریق یک پایگاه بین‌المللی شود که برای تمام پژوهشگران در جای‌جای جهان در دسترس خواهد بود. برخی کشورها پیش‌تر طرح ملی خود را آغاز کرده‌اند و برخی دیگر نیز در صدد اجرای چنین طرحی برای مدیریت بهتر و کارآمدتر پارساها و افزایش سطح دسترسی به پژوهش‌های دانشجویان هستند. اجرا و نگهداری یک طرح ملی نیازمند صرف زمان، هزینه، منابع انسانی، و غیره است، بنابراین مدیران این طرح‌ها باید درباره عوامل مؤثر بر موفقیت طرح‌ها آگاهی داشته باشند. آنچه برای موفقیت این طرح‌ها مهم است می‌تواند در مفهوم «عوامل حیاتی موفقیت» خلاصه شود. به احتمال بسیار آنها درباره عوامل مهم و تأثیرگذار آگاهی و روی آنها نظارت دارند، اما تا کنون چارچوب فراگیری برای پیمایش این عوامل در حوزه پارساها ارائه نشده است.

این پژوهش عوامل حیاتی موفقیت اجرای طرح‌های ملی پارساها را بررسی کرد. مدل «میسکات» خروجی اصلی این پژوهش است که پنج بعد اصلی (مدیریت و سازمان، مشارکت، خدمات، محتوا، و مسائل فنی) و ۴۵ متغیر را به عنوان عوامل حیاتی موفقیت در بر می‌گیرد. تجزیه و تحلیل نوشته‌ها نشان داد که توجه به مسائل فنی بیشتر از سایر ابعاد بوده است. مسائل فنی زیرساخت اصلی طرح‌های پارساها هستند، و احتمالاً این مسئله باعث توجه زیاد به این بعد شده است. از آنجا که پایداری و زیست‌پذیری طرح‌ها از مسائل جدی فعلی است، توجه به سایر ابعاد، مانند مدیریت و سازمان، کسب اطمینان از کیفیت محتوا، و تدارک خدمات متناسب از عواملی هستند که می‌توانند موفقیت بلندمدت طرح‌ها را تضمین کنند. بعد مدیریت و سازمان به عنوان بعدی که می‌تواند بر تمامی ابعاد دیگر تأثیرگذار باشد از اهمیت ویژه‌ای در مدل «میسکات» برخوردار است. از آنجا که یک طرح ملی وابسته به همکاری سایر مؤسسه‌ها برای فراهم کردن

محتوا است، اهمیت بعد مشارکت در این بافت کمتر از ابعاد دیگر نیست، که به نظر می‌رسد آن چنان که باید به آن توجه نشده است. ساختار ترسیم شده از مدل «میسکات» نشان داد که پنج بعد در این چارچوب معجزا از هم نیستند و میان آنها ارتباط‌هایی وجود دارد که خود این ارتباط نیز می‌تواند بر موفقیت طرح‌ها تأثیرگذار باشد.

نتایج این پژوهش نه تنها به مدیران در اجرای موفق طرح‌های ملی پارساها کمک خواهد کرد، بلکه چارچوبی نیز برای ارزیابی طرح‌ها در اختیار می‌گذارد؛ مدیران از آنچه برای اجرای موفق طرح مهم خواهد بود آگاه می‌شوند، بنابراین می‌توانند از مدل «میسکات» به عنوان یک ابزار ارزیابی استفاده کنند و نتایج ارزشمندی از این ارزیابی دریافت کنند. از آنجا که عوامل موفقیت در نوشته‌های بررسی شده بدون ترتیب خاصی اشاره شده بود، امکان اولویت‌بندی ابعاد گوناگون مدل «میسکات» در این پژوهش وجود نداشت. «اولویت‌بندی [ابعاد موفقیت] دارای اهمیت بسیاری است، چون همیشه امکان پرداختن به تمامی عوامل به صورت هم‌زمان وجود ندارد، بنابراین مدیران می‌توانند نسخه‌ی روی عواملی متمرکز شوند که اولویت و اهمیت بیشتری دارند و رفته‌رفته عوامل دیگر را نیز در دستور کار قرار دهند» (Chin et al., 2008). با این حال، امکان اولویت‌بندی ابعاد و عوامل در پژوهش‌های آینده امکان‌پذیر است؛ برای مثال، می‌توان با تشکیل پنل خبرگان اهمیت نسبی هر کدام از این عوامل را تعیین کرد.

این پژوهش اطلاعاتی کاربردی در زمینه عوامل حیاتی موفقیت طرح‌های ملی به دست می‌دهد، اما پژوهش‌های بیشتر در این حوزه ضروری است. با آن‌که بیشتر عوامل حیاتی موفقیت در مدل «میسکات» ارائه شد، اما احتمال آن می‌رود که عوامل دیگری نیز وجود داشته باشند که در این مقاله پوشش داده نشدند، چون در نوشته‌های بررسی شده به آنها اشاره نشده بود. برخی از این عوامل احتمالاً از طریق پژوهش در محیط‌های واقعی و نمونه‌هایی که در حال حاضر فعالیت می‌کنند قابل جستجو باشند. برای نمونه، می‌توان مدل «میسکات» را با کمک روش دلفی به‌بوتۀ آزمایش گذاشت تا صاحب‌نظران و مدیران این پایگاه‌ها در باره آن نظر دهند. یا آن‌که متغیرها و ابعاد این چارچوب را از طریق روش پیمایش و ابزار پرسشنامه سنجید.

فهرست منابع

- Ahmud-Boodoo, R. B. M. H. 2015. "E-Learning and the semantic web: A descriptive literature review." In *Artificial Intelligence Technologies and the Evolution of Web 3.0*, 66-100. IGI Global.
- Alemneh, D. G., and R. Hartsock. 2014. "Theses and dissertations from print to ETD: The nuances of preserving and accessing those in music." In *Open Source Technology: Concepts, Methodologies, Tools, and Applications*, 747-761. IGI Global.
- Alidousti, Sirous, Maryam Nazari, and Mohammad Abooyee Ardakan. 2008. "A study of success factors of resource sharing in Iranian academic libraries." *Library Management* 29 (8):711-728. doi: 10.1108/01435120810917323.

- Alwis, Ragna Seidler-de, and Simone Fühles-Ubach. 2010. "Success factors for the future of information centres, commercial and public libraries: a study from Germany." *Interlending & Document Supply* 38 (3):183-188. doi: 10.1108/02641611011072387.
- Anthony, Troman, Jacobs Neil, and Copeland Susan. 2007. "A new electronic service for UK theses: access transformed by EThOS." *Interlending & Document Supply* 35 (3):157-163. doi: 10.1108/02641610710780836.
- Astri, L. Y. 2015. "A Study Literature of Critical Success Factors of Cloud Computing in Organizations." 1st International Conference on Computer Science and Computational Intelligence, ICCSCI 2015.
- Baccarne, R. 2007. "A bachelor and master theses portal: Specific needs and business opportunities for the DoKS repository tool." 11th International Conference on Electronic Publishing, ELPUB 2007, Vienna.
- Baro, Emmanuel E., Vera Z. Godfrey, and Monica E. Eze. 2014. "Electronic Theses and Dissertations Initiatives: A Survey of University Libraries in Nigeria." *International Information & Library Review* 46 (1/2):41-50. doi: 10.1080/10572317.2014.936265.
- Baškarada, Saša, and Andy Koronios. 2014. "A Critical Success Factor Framework for Information Quality Management." *Information Systems Management* 31 (4):276-295. doi: 10.1080/10580530.2014.958023.
- Ben-Zion, Ronnie, Nava Pliskin, and Lior Fink. 2014. "Critical Success Factors for Adoption of Electronic Health Record Systems: Literature Review and Prescriptive Analysis." *Information Systems Management* 31 (4):296-312. doi: 10.1080/10580530.2014.958024.
- Calhoun, K., Z. Koltay, and E. Weissman. 1999. "Library gateway: Project design, teams, and cycle time." *Library Resources and Technical Services* 43 (2):114-122.
- Carbery, Alan. 2009. "Implementing an ETD policy in WIT Libraries." *SCONUL Focus* 46:44-47.
- Cassella, Maria. 2010. "Institutional repositories: an internal and external perspective on the value of IRs for researchers' communities." *Liber quarterly* 20 (2).
- Chin, K.-S., Chan, B. L. & Lam, P.-K. 2008. "Identifying and prioritizing critical success factors for cooptation strategy." *Industrial Management & Data Systems*, 108, 437-454.
- Chow, Wing S., and Ha Wai On. 2009. "Determinants of the critical success factor of disaster recovery planning for information systems." *Information Management & Computer Security* 17 (3):248-275. doi: 10.1108/09685220910978103.
- Chung, Yi-Chan, Chih-Hung Tsai, and Yau-Wen Hsu. 2007. "Research on the Correlation Among Critical Success Factors, of Knowledge Management, Executive Degree of Knowledge Management Activities and New Product Development Performance in Taiwan's High-Tech Firms." *Journal of Information & Knowledge Management* 6 (4):261-270.
- Copeland, Susan, and Andrew Penman. 2004. "The development and promotion of electronic theses and dissertations (ETDs) within the UK." *New Review of Information Networking* 10 (1):19-32. doi: 10.1080/13614570412331311978.
- Daniel, D. Ronald. 1961. "Management information crisis." *Harvard business review : HBR* 39 (5):111-121.
- Early, Mary G., and Anne Marie Taber. 2010. "Evolving in Collaboration: Electronic Thesis and Dissertation Workflows in North Carolina." *Collaborative Librarianship* 2 (1):4-18.
- Edminster, J., and J. Moxley. 2002. "Graduate education and the evolving genre of electronic theses and dissertations." *Computers and Composition* 19 (1):89-104. doi: 10.1016/S8755-4615(02)00082-8.
- Feuer, Gabor. 2014. "ETD on a shoestring." *Library Management* 35 (4/5):259-270. doi: 10.1108/LM-08-2013-0076.
- Fox, Edward A., Robert Hall, and Neill Kipp. 1997. "NDLTD: Preparing the next generation of scholars for the information age." *New Review of Information Networking* 3 (1):59-76. doi: 10.1080/13614579709516895.
- Fox, Edward A., Robert Hall, Neill A. Kipp, John L. Eaton, Gail McMillan, and Paul Mather. 1997. "NDLTD: Encouraging international collaboration in the academy." *DESIDOC Bulletin of Information technology* 17 (6).

- Gamage, D., S. Fernando, and I. Perera. 2015. "Quality of MOOCs: A review of literature on effectiveness and quality aspects." 8th International Conference on Ubi-Media Computing, UMEDIA 2015.
- Giesecke, Joan. 2011. "Institutional repositories: Keys to success." *Journal of Library Administration* 51 (5-6):529-542.
- Higgins, Julian PT, and Sally Green. 2011. *Cochrane Handbook for Systematic Reviews of Interventions Version 5.1.0 [updated March 2011]*. Edited by Julian PT Higgins and Sally Green: The Cochrane Collaboration.
- Ian, S. 2007. "Promoting open access to scholarly data: A case study of the Electronic Thesis and Dissertation (ETD) Project at the Simon Fraser University Library." *Data Science Journal* 6 (SUPPL.):S70-S78. doi: 10.2481/dsj.6.S70.
- Jewell, Christine, William Oldfield, and Sharon Reeves. 2006. "University of Waterloo electronic theses: issues and partnerships." *Library Hi Tech* 24 (2):183. doi: <http://dx.doi.org/10.1108/07378830610669565>.
- Kimble, Chris, and Isabelle Bourdon. 2008. "Some success factors for the communal management of knowledge." *International Journal of Information Management* 28 (6):461-467. doi: 10.1016/j.ijinfomgt.2008.08.007.
- Lagzian, F., A. Abrizah, and M. C. Wee. 2015. "Critical success factors for institutional repositories implementation." *Electronic Library* 33 (2):196-209. doi: 10.1108/EL-04-2013-0058.
- Lagzian, Fatemeh, Abdullah Abrizah, and Mee Chin Wee. 2013. "An identification of a model for digital library critical success factors." *Electronic Library* 31 (1):5-23. doi: 10.1108/02640471311299100.
- Lavrenova, O. A., A. A. Vezhnevets, and Rfbr. 2003. *Structure and implementation of the RSL dissertations digital library, Digital Libraries: Advanced Methods and Technologies, Digital Collections*. St Petersburg: Russian Foundation Basic Research.
- Lehner, Franz, and Nicolas Haas. 2010. "Knowledge Management Success Factors -- Proposal of an Empirical Research." *Electronic Journal of Knowledge Management* 8 (1):79-90.
- Li, Yuan, Sarah H. Theimer, and Suzanne M. Preate. 2014. "Campus partnerships advance both ETD implementation and IR development. A win-win strategy at Syracuse University." *Library Management* 35 (4/5):398-404. doi: 10.1108/LM-09-2013-0093.
- Lihitkar, Shalini Ramdas, and R. S. Lihitkar. 2014. "Electronic theses and dissertations (ETDs) in India: a comparative study." *Library Hi Tech News* 31 (2):9-14. doi: 10.1108/LHTN-10-2013-0061.
- Lippincott, Joan K. 2006. "Institutional strategies and policies for electronic theses and dissertations." *EDUCAUSE Center for Applied, Research Research Bulletin* (13):1-12.
- Looi, E. N., and S. W. Yeng. 2003. "The inevitable future of electronic theses and dissertations within Malaysia context." In *Digital Libraries: Technology and Management of Indigenous Knowledge for Global Access*, edited by T. M. T. Sembok, H. B. Zaman, H. Chen, S. R. Urs and S. H. Myaeng, 340-350. Berlin: Springer-Verlag Berlin.
- Magal, Simha R, and Houston H Carr. 1988. "An investigation of the effects of age, size, and hardware option on the critical success factors applicable to information centers." *Journal of Management Information Systems* 4 (4):60-76.
- Magal, Simha R, Houston H Carr, and Hugh J Watson. 1988. "Critical success factors for information center managers." *MIS quarterly*:413-425.
- McCutcheon, Sevim, Michael Kreyche, Maurer Margaret Beecher, and Joshua Nickerson. 2008. "Morphing metadata: maximizing access to electronic theses and dissertations." *Library Hi Tech* 26 (1):41-57. doi: <http://dx.doi.org/10.1108/07378830810857799>.
- Mikeal, A., J. Creel, A. Maslov, S. Phillips, J. Leggett, M. McFarland, and Acm. 2009. *Large-scale ETD repositories: A case study of a digital library application, Jcdl 09: Proceedings of the 2009 Acm/Ieee Joint Conference on Digital Libraries*. New York: Assoc Computing Machinery.

- Millawithanachchi, U. S. 2012. "Electronic resources usage by postgraduates at the University of Colombo: Identifying the critical success factors." *Annals of Library & Information Studies* 59 (1):53-63.
- Mohaghar, Ali, Mehdi Shami Zanjani, and Mozhgan Nouri. 2013. "Identification and Ranking of Critical Success Factors of Knowledge Management Using Fuzzy Quality Function Deployment Approach: A Case Study." *Journal of Information Processing & Management* 28 (4):1037-1068.
- Peppers, Ken, Charles E Gengler, and Tuure Tuunanen. 2003. "Extending critical success factors methodology to facilitate broadly participative information systems planning." *Journal of Management Information Systems* 20 (1):51-85.
- Perrin, Joy M., Heidi M. Winkler, and Le Yang. 2015. "Digital Preservation Challenges with an ETD Collection - A Case Study at Texas Tech University." *Journal of Academic Librarianship* 41 (1):98.
- Potvin, Sarah, and Santi Thompson. 2016. "An Analysis of Evolving Metadata Influences, Standards, and Practices in Electronic Theses and Dissertations." *Library Resources & Technical Services* 60 (2):99-114.
- Rahnavard, Farajollah, and Mehrdad Gholami. 2012. "Critical Success Factors in Implementation of Executive Information Systems: A Case Study." *Journal of Information Processing & Management* 27 (3):667-680.
- Rasuli, Behrooz, Mehdi Alipour-Hafezi, and Sam Solaimani. 2015. "Understanding Electronic Theses and Dissertations through a Business Model. Perspective: The Case of Irandoc ETDs." 18th International Symposium on Electronic Theses and Dissertations, Delhi, India, November 04-06.
- Ratanya, Felicitas C. 2010. "Electronic theses and dissertations (ETD) as unique open access materials: case of the Kenya Information Preservation Society (KIPS)." *Library Hi Tech News* 27 (4/5):15-20.
- Rehman, M. A. A., T. A. Aneyrao, and R. L. Shrivastava. 2015. "Identification of critical success factors in Indian automobile industry: A GSCM approach." *International Journal of Process Management and Benchmarking* 5 (2):229-245. doi: 10.1504/IJPM.2015.068670.
- Rockart, John F. 1979. "Chief executives define their own data needs." *Harvard business review* 57 (2):81-93.
- Sale, Arthur. 2006. "The Impact of Mandatory Policies on ETD Acquisition." *D-Lib Magazine* 12 (4):9-9. doi: 10.1045/april2006-sale.
- Saniah Sulaiman, Nor Intan, Mazlan Mohd Sappri, Mohd Syazwan Abdullah, and Nazean Jomhari. 2013. "Success Factors in Knowledge Sharing Behaviour Among Student Bloggers." *Proceedings of the European Conference on Knowledge Management* 2:702-711.
- Schöpfel, Joachim. 2013a. "Adding Value to Electronic Theses and Dissertations in Institutional Repositories." *D-Lib Magazine* 19 (3/4):2-2. doi: 10.1045/march2013-schopfel.
- Schöpfel, Joachim. 2013b. "ANRT Lille: the French national centre for the reproduction of PhD theses." *Interlending & Document Supply* 41 (1):3-6. doi: <http://dx.doi.org/10.1108/02641611311313016>.
- Schöpfel, Joachim, and Maebena Soukouya. 2013. "Providing Access to Electronic Theses and Dissertations: A Case Study from Togo." *D-Lib Magazine* 19 (11/12):8-8. doi: 10.1045/november2013-schopfel.
- Sedighi, Mohammadbashir, Sander van Splunter, Fardad Zand, and Frances Brazier. 2015. "Evaluating Critical Success Factors Model of Knowledge Management: An Analytic Hierarchy Process (AHP) Approach." *International Journal of Knowledge Management* 11 (3):17-36. doi: 10.4018/IJKM.2015070102.
- Shearer, Kathleen. 2003. "Institutional repositories: towards the identification of critical success factors."
- Shuto, Makoto, Takayuki Manaka, Satoshi Nakayama, and Hideki Uchijima. 2014. "Possibilities of networked electronic theses in Japan." *Library Management* 35 (4/5):375-386. doi: 10.1108/LM-09-2013-0095.
- Solaimani, Sam, H. Bouwman, And F. Secomandi. 2013. "Critical design issues for the development of Smart Home technologies." *Journal of Design Research*, 1, 72-90.

- Teper, Thomas H., and Beth Kraemer. 2002. "Long-term retention of electronic theses and dissertations." *College & Research Libraries* 63 (1):61-72.
- Thibodeau, Kenneth. 2007. "If you build it, will it fly? Criteria for success in a digital repository." *JoDI: Journal of Digital Information* 8 (2):2.
- Ubogu, Felix N. 2001. "Spreading the ETD Gospel: A Southern Africa Perspective." *International Information and Library Review* 33 (2-3):249-259. doi: 10.1006/iilr.2001.0172.
- Wang, Xiaocan, Natalie Bulick, and Valentine Muyumba. 2014. "Publishing student scholarship: exploring the ETD initiative at a medium-sized institution." *OCLC Systems & Services* 30 (4):232-248. doi: 10.1108/OCLC-02-2014-0008.
- Westell, Mary. 2006. "Institutional repositories: proposed indicators of success." *Library hi tech* 24 (2):211-226.
- Wolverton, Robert E., Lona Hoover, Susan Hall, and Robert Fowler. 2009. "The Development and Assessment of ETD Initiatives." In *Electronic Theses and Dissertations: Developing Standards and Changing Practices for Libraries and Universities*, edited by Robert E. Wolverton, Lona Hoover, Susan Hall and Robert Fowler, 11-21. New York: Rotledge.
- Yiotis, Kristin. 2008. "Electronic theses and dissertation (ETD) repositories: What are they? Where do they come from? How do they work?" *OCLC Systems & Services* 24 (2):101-115. doi: 10.1108/10650750810875458.
- Zhou, Tao. 2011. "Examining the critical success factors of mobile website adoption." *Online Information Review* 35 (4):636-652. doi: 10.1108/14684521111161972.

فصلنامه
مجله کتابخانه و اطلاع‌رسانی
نشانده

Successful Implementation of National ETDs Programs: Exploring Factors

Behrooz Rasuli

PhD Candidate in Library and Information Science, Iranian Research Institute for Information Science and Technology (IRANDOC) (rasouli@students.irandoc.ac.ir)

Mehdi Alipour-Hafezi

PhD in Knowledge and Information Science; Visiting Lecturer, Department of Knowledge and Information Science, Faculty of Psychology and Education Science, Allameh Tabataba'i University (ATU), Tehran, Iran (meh.hafezi@gmail.com)

Sam Solaimani

Assistant Professor, Center for Marketing and Supply Chain Management Nyenrode Business University, The Netherlands (S.Solaimani@nyenrode.nl)

Abstract

National Electronic Theses and Dissertations (ETDs) programs have been recognized as one of the most effective channels through which Theses and Dissertations (TDs) can be made available to academic communities. However, to establish a national ETDs developers need to be aware of the Critical Success Factors (CSFs). CSFs are the few key areas where “things must go right” for the program to flourish and without them the organization’s efforts for the period will be less than desired. This paper aims to identify CSFs deemed crucial for the implementation of national ETDs. To obtain this objective, the authors conducted a systematic review of relevant studies which focused on the factors affecting the success of ETDs programs. Current literature review follows the process proposed in Cochrane Handbook. Among retrieved the related literature, 67 records were included in the final sample for further analysis. All identified possible CSFs (codes) were categorized in various dimensions (themes). Based on categorizing and thematizing data, this paper conceptualizes a generic framework comprised of five broad dimensions (management and organization, involvement, service, content, and technicalities) in order to make a national ETDs program successful. This is the first study to investigate critical success factor in the ETDs domain. With knowledge about CSFs, stakeholders and managers would be more able to achieve organizational goals, make critical decisions, and allocate resources that are required to make national ETDs implementation programs successful.

Keywords: Electronic Theses and Dissertations, Critical Success Factors, Systematic Literature Review, National ETDs Programs.

<p>بهروز رسولی دارای مدرک کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش شناسی از دانشگاه تهران است. ایشان هم اکنون دانشجوی دکتری علم اطلاعات و دانش شناسی در پژوهشگاه علوم و فناوری اطلاعات ایران (ایرانداک) است. مدل‌های کسب و کار، حقوق مالکیت فکری، و علم‌سنجی از جمله علایق پژوهشی وی است.</p>	
<p>مهدی علیپور حافظی دارای مدرک دکتری علم اطلاعات و دانش شناسی را از دانشگاه آزاد اسلامی - علوم تحقیقات است. ایشان هم اکنون مدرس دانشگاه علامه طباطبایی است. فراهم‌آوری محتوای دیجیتال، کتابخانه‌های دیجیتال، و بازیابی اطلاعات از جمله علایق پژوهشی وی است.</p>	

سام سلیمانی دارای مدرک دکتری از دانشگاه صنعتی دلفت هلند است. ایشان هم اکنون استادیار دانشگاه کسب و کار ناینرود هلند است. مدیریت نوآوری، مدیریت زنجیره ارزش، مدل‌های کسب و کار نوآورانه، و مدیریت فرایند کسب و کار از جمله علایق پژوهشی وی است.

درد ایستاد و پیرایش نشده